

Zpráva zvl. zmocněnce pro krajanů z účasti na oslavě 30. výročí založení krajanů spolku v Miláně a setkání českých krajanů v Itálii

Milán, 5.–6. října 2024

Dnešní komunita v Miláně, kolem krajanů spolku a pod ním působící oblíbené české školy a školky (48 dětí), žije přirozeně ve zcela jiném kontextu a době, než když se první aktivity uskutečňovaly „na kolena“ bez jakékoliv oficiální asistence českých institucí, jak poznamenali pamětníci skromných krajanů milánských začátků.

Důležitým pilířem novodobé činnosti byla především česká sobotní škola. Ta vznikla nejprve jako školička Ámosek a následně se přejmenovala na Českou školu Milán. Je tomu již několik let, co škola napevno zakotvila díky osobní pomoci tehdejšího honorárního konzula Giorgia Allettiho v budově milánské katolické školy Istituto Marcelline. Škola dnes funguje s finanční podporou MZV ČR a MŠMT ČR. Že škola je důležitým prvkem komunity, ukazuje i 11 nových dětí v mateřské škole, které přivedli rodiče po covidové pauze.

Vedle samotné milánské školy se krajané z Milána zapojili do vzniku alternativního centra výuky českého jazyka on-line „Krajanek ve světě“ a vydávání stejnojmenného časopisu pro děti. Z milánských krajanů se dnes v této výukové platformě, stejně jako zmíněné víkendové škole angažuje po několikaleté pauze opět dvojice Jana Schulzová a Hana Crotti Křenková.

Místo konání akce: Generální konzulát ČR v Miláně: I vzhledem k tomu, že se setkání uskutečnilo na půdě českého generálního konzulátu (GK), byl program byl připraven v úzké spolupráci krajanů a GK Milán. Dvoudenní setkání tak bylo pro řadu krajanů, pamatujících ještě dobře na antagonistický vztah československých úřadů ke krajanům z období před 1989, milým poznatkem o vzájemně fungující spolupráci.

Oba dny měly vždy vedle oficiálního programu i svou část kulturní a společenskou. V rámci kulturní části se účastníkům např. představil český baryton spolupracující s milánskou LaScalou Jiří Rajniš či americká spisovatelka českého původu žijící dnes v Katalánsku Monika Zgustová. Monika Zgustová přijela do Milána prezentovat italské vydání své knihy „Jsem Milena z Prahy“ (Sono Milena da Praga) vydávané italským nakladatelstvím Elliot, věnované Mileně Jesenské, české novinářce, spisovatelce, překladatelce a také životní přítelkyni Franze Kafky, která zemřela v květnu 1944 v německém koncentračním táboře Ravensbrück. Českou verzi knihy představí Monika Sgustová v Praze 5. listopadu v Maiselově synagoze.

PROGRAM

Sobota 5. října – setkání českých spolků a škol v Itálii

Sobotní část programu patřila krajanům z celé Itálie. Školy a spolky prezentovaly svou historii, současnou činnost i své plány. Na úvod krajany oslovili hosté z Prahy a zástupci GK Milán.

Ve svém vystoupení k českým krajanům školám a spolkům se Jiří Krátký zaměřil především na dlouhodobé zhodnocení jejich činnosti a rozvoj krajanův škol v Itálii. Právě ty jsou pro udržení českého krajanství v zemi dnes dominantní a zcela klíčové. Zmínil jejich pozitivní působení a význam jejich příkladné regionální spolupráce v Itálii. Hovořil i o podpoře ze strany českých institucí. Dále Jiří Krátký poukázal na hlavní úspěchy krajanův politiky, především schválení korespondenční volby (Zákon č. 88/2024 Sb.). V tomto kontextu upozornil na potřebu dobrého a aktivního uchopení nástroje ze strany krajanů. Ve vztahu k roku 2024 zmocněnec Krátký rovněž pozitivně ohodnotil početné krajanův aktivity v Itálii. Rok 2024 se stal skutečně krajanův velmi bohatým a přímo v Itálii hned díky třem velkým akcím: březnová regionální konference českých škol v Itálii konaná v Miláně, zářijové oslavy 10 let trvání českého spolku v horském údolí Val di Ledro a nyní oslavy 30 let milánského spolku. Zmocněnec připomněl také mimořádný význam nadcházejících předvánočních krajanův oslav v Římě, které jsou spojeny s umístěním vánočního stromu právě z Val di Ledra na Svatopetrském náměstí s kterým se zúčastní krajané a přátelé ČR ve dnech 6. až 8. prosince.

V neformálních setkáních se zástupci spolků hovořil Jiří Krátký především o interních záležitostech spolků, o akcích chystaných do konce roku i o výhledu programu a financování aktivit v příštích letech. Česká škola v Římě informovala zmocněnce o přípravách na tradiční prosincové oslavy a na březnové setkání českých škol v Itálii, které se bude konat v Římě opět po pěti letech, neboť všechny italské české školy se pravidelně střídají v pořadatelské. Přesně před pěti lety začala právě v Římě nová kapitola zásadní podpory krajanův škol a spolků ve světě. Současně krajané z italské metropole představili další plán na rozvoj podpory češtiny, stejně jako myšlenku dalšího profesního nasměrování a motivace dětí učit se český jazyk. Je součástí pojetí podpory mateřského jazyka u dětí a využití tzv. „zděděné dvojjazyčnosti“. Česká škola v Neapoli informovala o třech významných výročí v roce 2025 (zřízení honorárního konzulátu, založení spolku a později i české školy). Zástupce krajanů v Boloni (spolek Lucerna) Andrea Luis Ballardini zmínil potřebu reagovat na úbytek dětí v místní české škole a představil myšlenku predefinování spolku na nositele české kultury v Itálii, kde je na co navazovat - podle A. Ballardiniho stále ještě silně rezonuje mezi boloňskou veřejností.

Neděle 6. října – setkání krajanů z Lombardie, pamětníkův zakládání krajanův života v Miláně

Zatímco sobotní program byl ve znamení současnosti krajanův spolků a škol v Itálii, patřil nedělní program plně jen milánskému spolku a historii zakládání krajanův komunity v Lombardii. Ačkoliv spolek slaví letos **30 let své existence**, bylo z vyprávění pamětníkův zřejmé, že první

neoficiální pokusy o krajské setkávání **začaly již mnohem dříve v 70. letech** a že i tehdy bylo mezi krajany více žen než mužů. Přestože se jednalo nejčastěji o ženy, které byly v severní Itálii provdané za italské manžely s legalizovaným pobytem a měly tedy i tzv. regulovaný vztah s původní vlastí, reálný život za hranicemi Čechy příliš k propojování nemotivoval. Spolková činnost a propojení s GK bylo prakticky nemožné, krajané se stýkali většinou jen neformálně a striktně soukromě jako jednotlivci. Vzhledem k tehdejšímu režimu v Československu a přítomnosti vyslaných československých osob s nejasnými „zpravodajskými úkoly“ panovala i obecná vzájemná nedůvěra mezi Čechy v Itálii. Situace tehdy odrazovala od navazování častějších mezilidských kontaktů. Přesto se i tehdy několik českých maminek domluvilo na organizování první české neformální školy s cílem systémově udržet u jejich dětí aspoň minimální znalost českého jazyka. Děti v italském prostředí totiž jinak mateřský jazyk velmi rychle ztrácely. Zajímavé je, že s výjimkou dětí, které do školy chodily, jen málo českých krajanů z této druhé generace v Itálii dnes hovoří česky, jak řada pamětnic, českých matek těchto dětí, přiznává. Generace dnešních dětí, případně i vnoučat je na tom často s ovládnutím češtiny podstatně lépe, než byli jejich rodiče. Zásadně se totiž změnila motivace, která spočívá ve změně politického kontextu po roce 1989 a především také ve změně možností a nenáročnosti moderního cestování. Jak bylo zřejmé z vyprávění pamětníků, vztahy mezi krajany a zástupci vlasti se v 90. letech dostávaly do zásadně pozitivnější situace. Jednalo se i o prvopočátky vzniku vzájemné důvěry a navázání kontaktů mezi krajany i GK Milano. Vyprávění členů české komunity potvrdilo, že většina z krajanek si po příchodu do Lombardie dobře integrovala. Řada z přítomných dam je dodnes profesně i společensky aktivních. Zmocněnce Krátkého navíc zaujalo, jak velký počet českých krajanek z migrační vlny 1968–1989 pracuje jako lékařky.

Nedělní akce se zúčastnila většina krajanů, omluvit se musela bohužel paní Růžena Růžičková Sanicola, která osobně snad nejvíce stála u zrodu dnešní krajské komunity v Lombardii i u zrodu školy. Je také zakladatelkou prvního krajského časopisu v Itálii „Lípa.

Zmocněnec Krátký se ve svém vystoupení k nedělnímu publiku krajanů soustředil na představení české diaspory, její struktury a základních pilířů současné podpory státu krajským organizacím nejen v Itálii, ale i ve světě. Ocenil vícegenerační práci krajanů v Lombardii na dnešním výsledku. Současně poděkoval současnému vedení spolku za myšlenku pojmout oslavy 30. výročí spolku jako akci propojující krajany v Lombardii s ostatními spolky v Itálii i jako akci mezigenerační. I vzhledem k tomu, že krajané v úvodu nedělního programu představili své osudy a příchody do Itálie, bylo hned několik zajímavých témat na další neformální rozhovory během odpolední prohlídky města, kterou pro hosty připravila pořádající předsedkyně.

Za přípravu a zajištění náročného programu oslav a setkání patří krajskému spolku v čele s Alžbětou Cattaneo. Za celoživotní podporu organizovanému krajskému hnutí v Miláně a podpoře vzniku české školy patří zasloužené poděkování kromě již výše zmíněné paní Růženy

Růžičkové dalším ženám jako jsou Hana Da Ros, Eva Martínková, Olga Bellinvia, Alexandra Ocampo, Pavla Kučerová. Zásluhy na současné podobě školy má především také paní Soňa Alfieri a v posledních letech Jana Schulzová, která provedla ve funkci předsedkyně krajany těžkým obdobím pandemie Covid19.

Závěr:

Z dvoudenního setkání s dvěma generačními skupinami krajanů v Lombardii si zmocněnec odváží řadu velmi zajímavých poznatků a námětů, které budou zapracovány do nového rámcového plánu Programu podpory českého kulturního dědictví v zahraničí 2026 – 2030, případně dále diskutovány.